

POSTANOWIENIE

15 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Łochowski

na posiedzeniu niejawnym 15 lutego 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku M. D.

z udziałem D. D.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej D. D.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Toruniu

z 10 marca 2023 r., VIII Ca 1095/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od D. D. na rzecz M. D. 5400 złotych kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Uczestnik D.D. wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Toruniu z 10 marca 2023 r., zaskarżając je w części, tj. co do pkt I., II. i IV., wnosząc o jego uchylenie w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na zachodząca w sprawie nieważność postępowania na podstawie art. 379 pkt 4 k.p.c. z uwagi na to, że skład Sądu drugiej instancji był sprzeczny z przepisami prawa oraz na podstawie art. 379 pkt 5 k.p.c. wobec pozbawienia możliwości obrony.

W odpowiedzi na skargę wnioskodawczynie wnosila o odmowe przyjecia skargi kasacyjnej do rozpoznania, wzglednie jej oddalenie oraz zasadzenie kosztow postepowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zdaniem skarżącego, w sprawie zachodzi nieważność postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. (skład sądu orzekającego sprzeczny z przepisami prawa) z uwagi na rozpoznanie sprawy w składzie jednego sędziego. Jak jednak wynika z art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich, w sprawach rozpoznawanych według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego w pierwszej i drugiej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednego sędziego; prezes sądu może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów, jeżeli uzna to za wskazane ze względu na szczególną zawartość lub precedensowy charakter sprawy.

Rozpoznanie sprawy przez Sąd Okręgowy w składzie jednego sędziego było zatem zgodne z obowiązującymi przepisami prawa. Orzekanie przez sąd drugiej instancji w składzie trzech sędziów było bowiem fakultatywne. Wykładnia przepisów, do których odwołuje się skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, przyjęta w mającej moc zasady prawnej uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, obowiązuje od dnia jej podjęcia. Wskazana uchwała nie mogła mieć wobec tego wpływu ani znaczenia dla zaskarżonego rozstrzygnięcia, bowiem Sąd w niniejszej sprawie orzekł przed jej podjęciem.

Pozbawienie strony możliwości obrony praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. obejmuje zaś sytuacje, w których z powodu naruszenia przepisów postępowania przez sąd, strona, wbrew swej woli, została faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji. Chodzi przy

tym o faktyczny brak możliwości działania (obrony), bez względu na to, czy działanie strony mogłoby mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia. Zatem przy analizie, czy doszło do pozbawienia strony możliwości obrony swych praw w sposób prowadzący do nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. należy najpierw rozważyć, (1) czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, następnie zbadać, (2) czy uchybienie to wpłynęło na możliwość strony działania w postępowaniu (a więc czy istniał związek przyczynowy między naruszeniem przepisu prawa a pozbawieniem możliwości działania), wreszcie ocenić, (3) czy skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji. Dopiero w razie kumulatywnego spełnienia tych trzech przesłanek można uznać, że strona została pozbawiona możliwości obrony (zob. wyrok SN z 23 listopada 2022 r., II CSKP 970/22, i powołane tam orzecznictwo).

Taka sytuacja w okolicznościach sprawy nie zachodzi. Uczestnik upatrywał pozbawienia możliwości obrony jego praw w zamknięciu przez Sąd drugiej instancji rozprawy, pomimo że najprawdopodobniej z przyczyn technicznych nie mógł uczestniczyć w rozprawie zdalnej. Z protokołu zdalnej rozprawy apelacyjnej z 1 lutego 2023 r. wynika, że pełnomocnik uczestnika nie połączył się, będąc o terminie posiedzenia prawidłowo zawiadomiony (k. 1156). Nie zasygnalizował jednak Sądowi w żaden sposób, że przeszkody techniczne uniemożliwiają mu wzięcie udziału w rozprawie.

Ponadto skarżący w skardze kasacyjnej, poza zakwestionowaniem tego, że nie miał możliwości uczestniczenia w rozprawie zdalnej, nie wskazał na żadną konkretną okoliczność, którą chciałby podnieść przed Sądem drugiej instancji w uzupełnieniu zgromadzonego materiału. Nie sprecyzował żadnych twierdzeń, wniosków lub zarzutów, które zamierzał sformułować na rozprawie apelacyjnej, a które mogłyby wpłynąć na wynik sprawy.

Skarżący miał przy tym możliwość zwrócenia uwagi Sądu na zaistniałą sytuację w trakcie kolejnych posiedzeń, które odbyły się 24 lutego 2023 r. oraz 10 marca 2023 r., podczas których obecny był pełnomocnik uczestnika, a w przypadku posiedzenia z 10 marca 2023 r. również sam uczestnik. Oznacza to, że skutki ewentualnego uchybienia mogły zostać usunięte przed wydaniem orzeczenia, co

wyklucza przyjęcie, iż doszło do nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a stosownie do art. 520 § 2 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 4 ust. 1 pkt 8 w zw. z § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie obciążył skarżącego kosztami postępowania kasacyjnego.

[SOP]

[ał]